

نبايدهای تدریس

اشاره

تاکنون در مجله رشد تکنولوژی آموزشی دهها مقاله در خصوص مدیریت یادگیری و موضوعات مشابه آن به چاپ رسیده است. اما موضوعی که کمتر به آن پرداخته شده است، نبایدهای تدریس است. یعنی خطاهایی که در فرایند یادگیری باید مراقب آنها بود و تا حد امکان از آنها دوری گزید. در مقاله حاضر به این موضوع می پردازیم.

۲. یادگیری بدون فعالیت طراحی نکنید.

بسیاری از محققان به مستندات متنوعی در خصوص لزوم فعالیت یادگیرندگان در فرایند آموختن اشاره می کنند و این موضوع در نظام های آموزشی اهمیت حیاتی دارد. طرح درس معلم باید طوری باشد که یادگیرنده در سراسر فرایند تدریس و یادگیری، فعالیت هایی برای تعمیق یادگیری داشته باشد. در غیر این صورت نمی توان انتظار داشت یادگیری به صورت کامل رخ دهد.

۳. هیچ گاه دانش آموزی را به دفتر مدرسه نفرستید.

زیادتی به محض بروز مشکل در کلاس درس، دانش آموز خاطی را روانه دفتر مدرسه می کنند. این کار اشتباه است؛ زیرا دانش آموزان یاد می گیرند برای شانه خالی کردن از درس و یادگیری، وقت خود را در راهروهای مدرسه و جلوی دفتر بگذرانند. این رفتار به مرور عادت می شود؛ ضمن اینکه فرستادن دانش آموزان به دفتر مدرسه به نوعی ضعف معلم را نشان می دهد.

۴. محیط یادگیری خیلی ساکت و خیلی شلوغ ایجاد نکنید.

یادگیری در محیط های خیلی آرام و خیلی شلوغ با دشواری مواجه است. ماهیت رفتار دانش آموزان این است که با هم و با معلم در تعامل باشند. در چنین شرایطی

که در آنها از انجام برخی کارها منع شده ایم. این موضوع در مورد یادگیری نیز مصداق دارد و باید در کلاس درس مورد توجه قرار گیرد.

نبايدهای تدریس

روینستاین نبایدهای یادگیری را در چند مورد خلاصه کرده است:

- ۱. همه چیز را در یک جلسه یاد ندهید.** این جمله بر چند نکته مهم تأکید دارد. اولین موضوع بی توجهی به ظرفیت های یادگیری یادگیرندگان است. معلم باید بکوشد موضوع تدریس را به بخش هایی تقسیم و آنها را بر اساس ظرفیت پذیرش دانش آموزان ارائه کند. دومین نکته فشرده کردن موضوع و توجه نکردن به مقدمات و رفتار ورودی دانش آموزان است. سومین موضوع فشار آوردن به یادگیرندگان متوسط و متوسط به پایین است، زیرا در چنین وضعیتی نمی توانند با موضوع ارتباط برقرار کنند و حالت تدافعی به خود می گیرند.

سراغاز

درباره یادگیری و تدریس در کلاس درس مستندات پژوهشی فراوانی وجود دارد که در قالب کتاب، مقاله، گزارش و دستورالعمل قابل استفاده اند. در اکثر این اسناد، به یادگیری از زاویه مثبت نگاه شده و همواره توصیه هایی با جنبه مثبت در آنها ارائه شده است. کمتر سندی وجود دارد که در آن به نبایدها پرداخته شده باشد. روینستاین^۱ می گوید، عمدتاً درباره مواردی که معلمان از آنها منع شده اند صحبت نمی شود و افراد تمایلی به بیان آنها ندارند. این موضوعات شامل کارهایی است که معلم نباید انجام دهد. همه ما موارد بسیار زیادی را تجربه کرده ایم

هر آن احتمال می‌رود که معلم کنترل کار را از دست بدهد و هیجان یادگیرندگان، یادگیری را تحت الشعاع قرار دهد. معلم باید به عنوان عنصر تسهیل‌کننده، اوضاع را به سمت آرامش هدایت کند و در عین حال از ساکت شدن کامل دانش‌آموزان هم جلوگیری کند.

۵. آزمون‌های دشوار برگزار نکنید. برخی تصور می‌کنند برگزاری آزمون‌های دشوار و در تنگنا قراردادن یادگیرندگان اقدام مفیدی است. اما شواهد نشان می‌دهد این کار اثرات زیانباری بر یادگیری دارد و به دلسرد شدن دانش‌آموزان می‌انجامد. سنجش یادگیری باید به نحوی باشد که دانش‌آموزان بتوانند به نقاط قوت و ضعف خود پی ببرند و معلم از آن به عنوان راهکاری برای تکمیل یادگیری آن‌ها استفاده کند.

۶. قاطع نباشید. موارد زیادی مشاهده می‌شود که در محیط یادگیری معلم قاطعانه برخورد می‌کند و «نه گفتن» او یعنی پایان همه چیز. این برخورد ممکن است برخی مواقع نتیجه بدهد، اما در تدریس، معلم انعطاف‌پذیر بهتر می‌تواند یادگیری را تسهیل کند. قاطعیت و نه گفتن باعث دور شدن دانش‌آموزان از فرایند یادگیری می‌شود.

۷. هرگز یادگیرندگان را تهدید نکنیم. این نکته به ایمن و قابل اطمینان بودن محیط یادگیری اشاره دارد. موارد زیادی مشاهده شده که معلم دانش‌آموز را به اخراج، تماس با والدینش و ... تهدید می‌کند. این برخورد دانش‌آموزان را بی‌اعتماد می‌سازد و یک بار عمل کردن به آن کارایی‌اش را به هیچ

کاهش می‌دهد.

۸. با دانش‌آموزان رفاقت نکنید. معلم در کلاس درس وظایفی دارد که باید آن‌ها را به نحو احسن انجام دهد. برقراری روابط نزدیک با دانش‌آموزان هر چند گاهی مفید است اما معایب زیادی دارد. به دلیل متفاوت بودن جایگاه معلم و شاگرد، مدیریت کردن روابط رفاقتی در بسیاری موارد دشوار است.

۹. لباس بد نپوشید. معلم باید در کلاس درس پوشش مناسبی داشته باشد. دلیل این موضوع توجه زیاد دانش‌آموزان به معلم و در کانون

توجه قرار داشتن اوست. در این باره بهترین توصیه پوشش رسمی است.

۱۰. زیاد حرف نزنید. پرحرفی کردن معضل بزرگی است. عبارت «کم‌گویی و گزیده‌گویی چون دُر» توصیه مفیدی است. پرحرفی در اکثر موارد باعث کاهش توجه دانش‌آموزان و پرداختن آنان به امور غیرضروری می‌شود و محیط یادگیری را با اختلال مواجه می‌کند. نکته پایانی این است که هرچه خطاها در محیط یادگیری کمتر شود یادگیری افزایش می‌یابد. به خطاها فکر کنید.

هرچه خطاها در

محیط یادگیری

کمتر شود،

یادگیری افزایش

می‌یابد

منبع

Rubinstein, Gary (May 2012). *The Don'ts and Don'ts of Teaching. Educational Leadership* | Volume 69 | Number 8